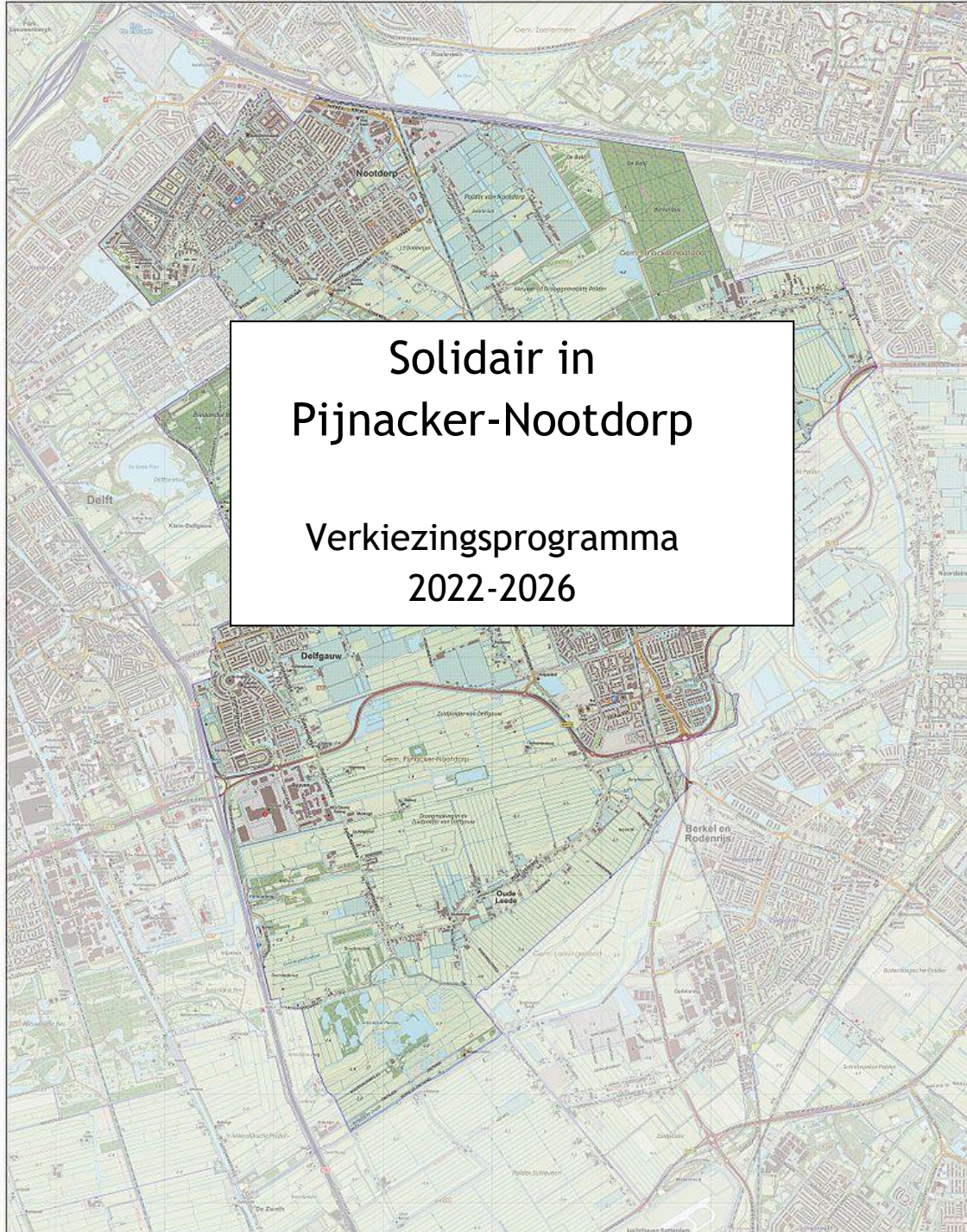

Gem. PIJNACKER-NOOTDORP

Solidair in
Pijnacker-Nootdorp
Verkiezingsprogramma
2022-2026

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Bestuur en ondersteuning	4
2. Veiligheid	7
3. Zorg	9
4. Gezin, jeugd en onderwijs	11
5. Verkeer en vervoer	14
6. Economie	16
7. Werk en inkomen	18
8. Sport, cultuur en recreatie	19
9. Volksgezondheid en milieu	20
10. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	22

Inleiding

Nog steeds voelen we de gevolgen van de coronacrisis. Veel inwoners ervaren nog dagelijks de fysieke impact van COVID-19. Economisch zijn er grote klappen gevallen en de maatregelen hebben bij jong en oud sociale en psychologische sporen achtergelaten. De polarisatie is toegenomen. We konden elkaar niet ontmoeten en elkaars mening nuanceren. Er is teleurstelling in de samenleving en in de overheid. Mensen voelen zich niet begrepen, niet gezien en soms zelfs helemaal klemgezet.

Wij zijn ons van deze dingen bewust en zien dat de manier waarop we met elkaar de samenleving vorm geven ter discussie staat. Gelukkig hebben we ook gezien dat als het erop aankomt we in Pijnacker-Nootdorp oog voor elkaar hebben. Dat we in staat zijn om elkaar op creatieve manieren te vinden en elkaar te helpen.

Wij zijn ervan overtuigd dat het meer dan ooit belangrijk is om te geloven in en te werken aan een gemeente waar het niet meer gaat om 'ik' maar steeds meer om 'wij'.

Daarom gaan wij met dit programma van hoop de komende verkiezingen in.

Wij willen als ChristenUnie/SGP meebouwen aan een samenleving waarin aandacht is voor wat echt telt: We willen investeren in zorg voor elkaar, in een overheid die bondgenoot is van de inwoners van Pijnacker-Nootdorp, in een duurzame economie en in keuzes die goed zijn voor Gods schepping. Bij het zoeken naar antwoorden op de uitdagingen van deze tijd laten wij ons als christelijke partij inspireren door de Bijbel. In de Bijbel gaat het over mensen, over samenleven en ook over de overheid. De Bijbel heeft een bevrijdende boodschap die hoop geeft. Wij geloven daarom dat christelijke uitgangspunten in de politiek relevant zijn voor Pijnacker-Nootdorp.

Wij beseffen heel goed dat de overheid niet alle vraagstukken gaat oplossen. De samenleving is niet maakbaar. Maar de overheid is er volgens ons wel om het zwakke te beschermen en het sterke te reguleren. En de overheid beschermt de ruimte waarbinnen mensen vrede kunnen stichten en bewaren.

De kernboodschap van geloof, hoop en liefde omvat in onze visie vooral:

- 1) zorg dat iedereen meetelt
- 2) investeer in de toekomst van gezinnen en kinderen
- 3) kom op voor (godsdienst)vrijheid
- 4) geef onderdak aan mensen in nood
- 5) zorg voor rentmeesterschap en duurzaamheid

In de volgende hoofdstukken zullen we dit verder uitwerken. We volgen hierbij de indeling van de gemeente-begroting.

Als u zich kunt vinden in ons programma, roepen we u dringend op om tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 16 maart 2022 uw stem uit te brengen op één van de kandidaten van onze lijst. Met uw steun verwerven wij meer zetels en kunnen wij een krachtiger geluid laten horen in de gemeenteraad.

Kandidatenlijst:

1. Rob van der Welle (CU)	6. Sander de Vree (SGP)
2. Cock Weerheim (SGP)	7. Gert Korteweg (CU)
3. Jan Vincenten (CU)	8. Anthonie Slingerland (SGP)
4. Kees Weerheim (SGP)	9. Oscar Kuipers (SGP)
5. Bert Groen (CU)	10. Peter van Bokhoven (SGP)

1. Bestuur en ondersteuning

Interactie met de burger

Wij willen dat inwoners in onze gemeente zoveel mogelijk zelf verantwoordelijkheid nemen voor het eigen handelen en - samen met anderen en de overheid - de zorg voor de samenleving oppakken.

De gemeente moet op haar beurt dan wel open staan voor initiatieven van inwoners, maar ook voor initiatieven van instellingen, verenigingen, bedrijven en kerken.

Veel burgers ervaren een kloof tussen het bestuur en de burger. Wij vinden het erg belangrijk dat deze kloof wordt overbrugd. Bestuurders moeten daarom zorgvuldig luisteren en actief betrokken zijn op het geheel van de samenleving.

Concreet:

- De gemeente communiceert zo duidelijk en eenvoudig mogelijk met inwoners;
- Berichten over (bestemmings)plannen en lokale regelgeving moeten niet alleen digitaal zijn in te zien, maar ook op papier, ook aandacht hiervoor in de lokale media (Telstar/Eendracht);
- Inwoners (m.n. ouderen) moeten geholpen worden om digitaal vaardig te zijn;
- Het gemeentebestuur zoekt actief contact met de samenleving en luistert naar gevoelens en argumenten;
- Inwoners kunnen voor hun vragen, naast de digitale weg, ook altijd bij een fysiek loket terecht;
- Het gemeentebestuur is allereerst verantwoordelijk voor het 'algemeen belang' dat in strijd kan zijn met individuele belangen;
- Als de gemeente goed communiceert met haar inwoners is een lokaal referendum niet nodig;
- Bestuurders zijn eerlijk en oprecht en willen zich altijd verantwoorden;
- Het gemeentebestuur oefent zijn kerntaken uit met de samenleving; daarbij worden maatschappelijke en particuliere initiatieven gewaardeerd.

Samenwerking zoeken

Op veel terreinen overstijgen de belangen van onze gemeente haar fysieke grenzen. Daarom is samenwerking met andere gemeenten van belang, met naburige gemeenten, maar ook met andere gemeenten binnen de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). De besluitvorming binnen gemeenschappelijke regelingen (WGR) en andere samenwerkingsverbanden moet wel op een democratische wijze tot stand komen.

Krachten worden gebundeld om er beter en samen sterker van te worden. Die meerwaarde moet aantoonbaar zijn of mogen worden verwacht.

Om te voorkomen dat de afstand tussen burgers en bestuur te groot wordt, achten wij een fusie met andere gemeenten, zoals bijvoorbeeld Lansingerland, niet gewenst.

Concreet:

- Geen fusie met andere gemeenten, wel samenwerking;
- Samenwerking moet duidelijke maatschappelijke en economische voordelen hebben;

- Voldoende democratische legitimatie binnen samenwerkingsverbanden; de gemeenteraad moet zicht en controle houden op besluiten die een WGR of een ander samenwerkingsverband neemt.

Privacy

Voor een goede vervulling van de toegenomen wettelijke taken en verplichtingen heeft de gemeente de beschikking over veel gevoelige persoonsgegevens. Het koppelen van gegevens is nodig om snel de juiste zorg te kunnen leveren. Onduidelijke privacyregels leiden ertoe dat zorgverleners de veilige kant kiezen en daarmee goede hulpverlening in de weg staan.

Financiën

Van de gemeente verwachten wij dat zij een betrouwbare, goede rentmeester is van de beschikbare middelen. Het gaat om gemeenschapsgelden, die hetzij via de afdracht van de rijksoverheid, hetzij via de gemeentelijke belastingen zoals de Onroerende Zaak Belasting (ozb) door onze inwoners zijn opgebracht

In de afgelopen jaren is het takenpakket van de gemeenten flink uitgebreid. Hierbij zijn de financiële risico's toegenomen. De mogelijkheden deze op te vangen zijn gericht op efficiëntie-vergroting door integraal de taken die de gemeente heeft op sociaal gebied, in de openbare ruimte en op het terrein van veiligheid in te vullen. Daarmee is de noodzaak versterkt om alle risico's beter in beeld te brengen en te beheersen. Toekomstige generaties mogen niet worden opgezadeld met de gevolgen van slecht (financieel) beleid van hun voorgangers.

Politiek is kiezen

Het begint allemaal met het inzichtelijk maken in de begroting en jaarrekening welke prestaties voor de beschikbare financiën worden uitgevoerd en zijn gerealiseerd. Publieke middelen zijn per definitie schaars; er zijn vaak meer wensen dan er geld beschikbaar is. De gemeenteraad moet zorgvuldig de verschillende wensen, noden en belangen kunnen afwegen. Bij bezuinigingen moeten de posten die te maken hebben met de nood van individuele burgers, zorg, veiligheid, beheer en onderhoud van bestaande voorzieningen zo veel mogelijk worden ontzien.

Concreet:

- De afgelopen periode kenmerkte zich door grote kostenstijgingen in het sociale domein (o.a. op jeugdzorg). De gemeente dringt via de VNG bij de Rijksoverheid erop aan om gemeenten een passende vergoeding te geven voor de uit te voeren taken op dit gebied.
- Misbruik van voorzieningen moet worden voorkomen en als dit wel gebeurt is een actieve aanpak nodig. Tegelijk verlangen we van onze gemeente dat deze naast mensen staat en maatwerk levert;
- Maatwerk en zonodig kwijtschelding van gemeentelijke belastingen voor burgers die van een te laag inkomen moeten rondkomen;
- De lokale lastendruk stijgt in principe niet meer dan de inflatiecorrectie.
- De dienstverlening van de gemeente (o.a. leges) zijn zover mogelijk kostendekkend.
- Bij het inkoopbeleid letten op duurzaamheid (fair trade, social return on investment en maatschappelijk verantwoord ondernemen);

- Bezuinigen door kritisch te zijn op:
  - Bekostigen van 'prestigeprojecten'
  - Subsidiëren van organisaties en activiteiten die ook met privaat geld kunnen worden bekostigd
  - De inhuur van externe projectmanagers, adviesbureaus e.d.

2. Veiligheid

Als inwoner van Pijnacker-Nootdorp wilt u veilig kunnen leven. De overheid heeft de plicht om inwoners te beschermen en criminaliteit te bestrijden. Maar de vrijheden waar we in onze gemeente van mogen genieten, gaan ook samen met verantwoordelijkheden. Naast de wettelijke taak van de overheid zien wij een grote rol voor de samenleving. Juist ook als het gaat om veiligheid.

Elke buurt of wijk heeft een eigen aanpak nodig en inwoners moeten betrokken zijn bij het opstellen daarvan. Juist inwoners, winkeliers, scholen, politie en woningcorporaties dragen bij aan goede buurten. Dat zijn buurten waarin jongeren veilig naar school gaan en kinderen ruimte hebben om te spelen, waarin ouderen zonder zorg over straat kunnen, actief kunnen zijn en nog voluit van het leven kunnen genieten. Kortom, daar waar het op alle momenten van de dag voor iedereen veilig is om binnen en buiten te zijn.

Preventie

Preventie is het belangrijkste, daarna volgt handhaving. De gemeente straalt daadkracht uit in haar communicatie. Vandalisme, overlast en geweld tegen hulpverleners worden niet getolereerd.

Concreet:

- Bijzondere opsporingsambtenaren nemen politietaken waar en zetten zich in voor lokale prioriteiten;
- Betrek inwoners bij veiligheid in hun directe omgeving d.m.v. Burgernet, WhatsApp-groepen en AED-projecten;
- Cameratoezicht goed onderbouwen, d.w.z. alleen toepassen als andere maatregelen niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd;
- Er wordt voorlichting over sociale veiligheid (loverboys, cyberpesten, internetgedrag, etc.) op scholen georganiseerd;
- Er is extra zorg voor jeugd en gezinnen met complexe problemen;
- Veilig Thuis, het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling, moet laagdrempelig bereikbaar zijn en bekend bij alle inwoners van onze gemeente;
- Intensieve inzet op matiging van alcohol- en drugsgebruik door voorlichting en controle, geen alcohol, drugs of lachgas op straat;
- Als vuurwerkvrije zones onvoldoende veiligheid geven, in de gehele gemeente het consumenten-vuurwerk verbieden;
- Geen extra speelautomaten en indien mogelijk het aantal terugbrengen naar nul;
- Tegen illegale hennepkwekerijen en growshops wordt hard opgetreden;
- Met het oog op veiligheid moet er voldoende straatverlichting zijn.

Politie

Gemeenten krijgen steeds meer te maken met criminaliteit die hen ondermijnt. Criminaliteit verschuift van de steden naar andere gemeenten, ook naar onze gemeente, o.a.: drugsdelicten, (auto)criminaliteit en ondermijnende zakelijke activiteiten op bedrijventerreinen. Het is noodzakelijk om met alle partners samen te werken. In onze gemeente wordt in driemanschappen tussen wijkmanager, jongeren-jongeren-werker en wijkagent reeds goed samengewerkt.

Het politiebureau is op een centrale plaats binnen onze gemeente gelegen naast de brandweerkazerne; handhaving van dit politiebureau is belangrijk met het oog op korte aanrijtijden.

Concreet:

- Onze gemeente stimuleert het wijktoezicht door bewoners in samenwerking met wijkagenten (zoals nu bijvoorbeeld al gebeurt in Klapwijk, Koningshof, Pijnacker-Zuid en Nootdorp-West);
- Lage drempels voor aangifte bij de politie en goede terugkoppeling door de politie;
- Gemeenteraad bepaalt lokale prioriteiten zoals ondermijnende criminaliteit, woninginbraken en overlast van drugshandel;
- In het kader van Halt-trajecten ouders nauw betrekken bij de aanpak van overlast-gevende jongeren.

Brandweer en ambulancezorg

Brandweer en ambulancezorg zijn belangrijke schakels in de zorg en veiligheid voor burgers. Er is regionale samenwerking (Veiligheidsregio), maar de gemeente moet volop aandacht aan dit thema blijven geven. De centrale locatie van de brandweer in onze gemeente zorgt ervoor dat de brandweer snel ter plekke kan zijn. Maar de aanrijtijden van ambulances zijn een punt van zorg.

Concreet:

- Bij een ramp of crisis is de gemeente volledig voorbereid op haar taken. Voorbereiding, samenwerking en oefeningen verdienen veel aandacht.
- Een centrale ambulancepost binnen onze gemeente zou wenselijk zijn.
- Hinderen van hulpdiensten wordt streng aangepakt.

3. Zorg

Onze gemeente vervult belangrijke taken in de zorg voor diverse groepen inwoners:

- bevordering van sociale netwerken middels organisaties zoals Jeugd-en jongerenwerk, Bibliotheek en SWOP;
- zorg voor kwetsbare groepen, zoals bijstandsgerechtigden, hulpbehoevende ouderen, vluchtelingen, etc.;
- preventie van veel voorkomende problemen zoals schulden, eenzaamheid en verslavingen.

Zorg en welzijn

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) legt veel verantwoordelijkheid neer bij de burgers. De zorg is bedoeld voor (kwetsbare) medeburgers en hun leefomgeving. Daarbij biedt de gemeente ondersteuning, begeleiding en verzorging aan huis.

Wij pleiten voor een ruimhartig beleid. Er moeten voorwaarden worden geschapen zodat de burger zijn eigen verantwoordelijkheid neemt en solidair is met mensen met een (psychiatrische) handicap en/of langdurige zorgbehoefte.

Als zorg niet via een Zorg-in-natura (ZIN) contract geleverd kan worden, dan is een persoonsgebonden budget (pgb) een instrument om toch passende zorg aan te vragen. Keuze voor pgb blijft altijd een optie.

Vaak is er sprake van lange wachttijden op dit terrein voordat er feitelijk hulp wordt verleend. De gemeente moet waar mogelijk wachtlijsten inkorten.

Concreet:

- Optimale keuzevrijheid binnen de Wmo, zodat de burger de hulp kan kiezen die bij hem past; pgb-gebruik blijft mogelijk en inwoners moeten die mogelijkheid kennen;
- De informatie over Wmo-voorzieningen moet verbeterd worden;
- Feitelijke hulpverlening moet sneller plaatsvinden;
- Lokaal actieve maatschappelijke organisaties op het gebied van zorg en welzijn initiatieven (zoals SWOP, Buurtzorg, Jeugd- en Jongerenwerk, etc.) moeten voldoende ondersteund worden;
- In stand houden en onder de aandacht brengen van de Bureaus Vrijwilligerswerk en Mantelzorg;
- Blijven meewerken aan de beschikbaarheid van de Rotterdam-pas en de regiotaxi;
- Meer hergebruik en delen van (zorg-)middelen;
- Een eigen bijdrage voor zorg/ondersteuning mag nooit leiden tot zorgmijding;
- Verder doorvoeren van het interventieplan “Grip op sociaal domein”.

Eenzaamheid

Ouderen en jongeren kampen in deze tijd steeds vaker met eenzaamheid en depressies, met name als gevolg van de corona-epidemie.

In het licht van de landelijke discussie rondom voltooid leven is dat eens te meer een schrijnende zaak. Wij zetten in op een actief preventiebeleid om daar waar mogelijk mensen op een waardige en passende manier te begeleiden.

Concreet:

- Sociale projecten stimuleren (maatjes-projecten, maaltijden, etc.) door voldoende subsidiëring van SWOP, buurtzorg, jongerenwerk, etc.

Verlavingen en pestgedrag

Mensen zijn te waardevol om zich te verliezen in verlavingen aan alcohol, roken, drugs, seks en/of gokken. Wij willen dat preventie in het lokale gezondheidsbeleid een belangrijke plek krijgt. Niet alleen gericht op alcohol en softdrugs maar ook gameverlaving en het gebruik van synthetische drugs.

De kwalijke gevolgen van pestgedrag onder de jeugd zouden meer aandacht moeten krijgen. De gemeente kan dit oppakken in samenwerking met de scholen en andere organisaties, zoals De Hoop en stichting Voorkom.

Concreet:

- Gemeente hanteert een streng drugsbeleid en staat geen coffeeshops toe;
- Geen extra speelautomaten en indien mogelijk het aantal terugbrengen naar nul;
- Met scholen werken aan goede voorlichting rond de gevaren van alcohol- en drugsgebruik en roken, en rond de kwalijke gevolgen van pestgedrag

Zorg voor nieuwkomers en arbeidsmigranten

De gemeente is verantwoordelijk voor goede opvang van vluchtelingen. Mensen die huis en haard hebben verlaten moeten een veilig onderkomen krijgen. We zijn ons er van bewust dat het draagvlak hiervoor is afgenomen. Daarom willen we dat nieuwkomers zo snel mogelijk opgenomen worden in onze samenleving.

De gemeente moet de taakstelling voor huisvesting van statushouders halen, maar bewaakt ook dat dit niet tot verdringing op de huizenmarkt leidt. Dit kan door (tijdelijk) extra huisvesting te realiseren en door het verbouwen van bijvoorbeeld leegstaande panden tot woningen,

Concreet:

- Koppel jongeren (studenten) aan vluchtelingen. De gemeente steunt (financieel) maatjesprojecten, omdat die bijdragen aan de kennismaking met onze waarden, cultuur en taal.
- Statushouders (nieuwkomers) zoveel als mogelijk verspreid huisvesten;
- Vluchtelingen wordt maatwerk geboden om een opleiding te volgen, een leerwerktraject te doen of stage te lopen;
- De gemeente schakelt het bedrijfsleven in en daagt hen uit statushouders in dienst te nemen;
- De gemeente heeft een actief beleid aangaande huisvesting van arbeidsmigranten.

4. Gezin, jeugd en onderwijs

Kinderen en jongeren hebben de toekomst. De gemeente moet daarom inzetten op veilige gezinnen, veilige scholen en veilige buurten. Wij willen dat kinderen die extra ondersteuning nodig hebben die zoveel mogelijk dicht bij huis en school kunnen krijgen en dat de zorg past bij de identiteit van het gezin.

Investeren in gezinnen

Het is hoog tijd om meer aandacht te besteden aan sterke en liefdevolle gezinnen. Ouders met kinderen moeten tools aangereikt krijgen om te kunnen bouwen aan hun relatie en aan het ouderschap. Zo moet de geboortezorg niet alleen gericht zijn op de lichamelijke voorbereiding op de komst van een kindje, maar ook op de mentale voorbereiding. Onderzoek laat zien dat voorlichting en begeleiding positief werken tegen stress in de relatie. Een kind is het beste af als de ouders het samen goed hebben, daarom willen we ouders ondersteunen door ouderschaps cursussen via consultatiebureaus aan te bieden.

Kinderen hebben het recht om veilig te zijn, om beschermd te worden tegen kindermishandeling. De gevolgen van mishandeling zijn groot. Daarom is het belangrijk dat er extra wordt ingezet op het voorkomen, signaleren en stoppen van kindermishandeling.

Concreet:

- Ouderschaps cursussen en informatie over relatieondersteuning moeten laagdrempelig beschikbaar zijn;
- Aandacht voor preventie van kindermishandeling en voor het versterken van de interactie tussen kind, verloskunde, onderwijs, wijkteam en Veilig Thuis.

Jeugdzorg

Jongeren moeten gezond en veilig opgroeien tot burgers. Ze moeten vanuit een gezond verantwoordelijkheidsbesef volop meedoen in de samenleving. Daarom willen wij investeren in de jeugd. Er moeten goede voorzieningen en netwerken worden geboden. Daardoor is meer preventie, eerdere ondersteuning en integrale hulp mogelijk, waarbij het beleid gericht is op normalisering.

Jeugdzorg moet beschikbaar zijn voor alle kinderen en ouders die echt ondersteuning nodig hebben. Het spreekt voor zich dat het Rijk daarvoor voldoende middelen ter beschikking stelt.

Concreet:

- Zorgvoorzieningen moeten daadwerkelijk dicht bij de burger komen. Het centrum voor Jeugd en Gezin vervult hierbij een belangrijke rol;
- Jeugd- en Jongerenwerk moet worden ondersteund. Ook maatschappelijke organisaties en kerken kunnen hieraan bijdragen;
- Zorgvragers in de jeugdzorg moeten keuzevrijheid hebben, ook de mogelijkheid van een PGB moet daarbij aan de orde komen. Daardoor wordt ook rekening gehouden met de levensovertuiging van ouders en jongeren;
- Er moet zorgvuldig worden omgegaan met de financiële risico's van de decentralisatie. De kwaliteit van zorg mag niet onder druk komen te staan omdat een zo groot mogelijke korting moet worden behaald (zie het interventieplan "Grip op sociaal domein");
- Samenwerking met Stichting Leergeld om kinderen te helpen waarvan de ouders niet genoeg geld hebben;
- De gemeente ondersteunt de werving van pleegouders en zorgt voor voldoende deskundige ondersteuning daarbij.

Jeugdzorg en onderwijs

De onderwijsbesturen zijn verantwoordelijk voor Passend Onderwijs. Het is heel belangrijk dat Passend Onderwijs, preventie en jeugdhulp goed op elkaar afgestemd worden en dat gezamenlijk datgene georganiseerd wordt wat voor die bepaalde school nodig is. Zo wordt de professionaliteit van scholen en samenwerkingsverbanden benut. Denk aan het integraal indiceren.

In onze gemeente wordt druk gewerkt aan de ontwikkeling van Integrale Kindcentra (IKC's). Dit zijn voorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar. Een IKC biedt scholen een kans om leerlingen vroeg bij de (identiteit van de) school te betrekken. Ook kunnen ze een goede doorlopende leerlijn bieden. Integrale kindcentra kunnen een goed instrument zijn om onderwijsachterstanden te bestrijden en sociale cohesie te bevorderen. Wij ondersteunen deze ontwikkeling van IKC's.

Helaas ontstaan er regelmatig problemen bij de overgang van kinderen en jongeren van de ene naar de andere vorm van onderwijs. Om die reden stimuleert de gemeente, met oog en waardering voor de eigenheid en identiteit van scholen, samenwerking tussen voor- en vroegschoolse voorzieningen en het onderwijs, maar ook de samenwerking tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs en het onderwijs dat daarop volgt.

Daarnaast moeten onderwijs, overheid en arbeidsmarkt meer gaan samenwerken. Dat kan door actief de samenwerking te zoeken, maar bijvoorbeeld ook doordat de gemeente in haar aanbesteding aan plaatselijke aannemers de eis stelt dat stageplekken worden mogelijk gemaakt.

Kinderen en jongeren moeten naar school. De gemeente zet daarom maximaal in op het voorkomen van thuiszitten en schooluitval.

Concreet:

- Binnen de arbeidsmarktregio inzetten op een goede aansluiting van het onderwijs, overheid en het bedrijfsleven;
- Kwetsbare jongeren uit het speciaal onderwijs krijgen de juiste begeleiding naar een waardevolle plek in onze samenleving;
- Extra begeleiding, in samenwerking met het onderwijs, voor overbelaste jongeren die door een complexe thuissituatie niet of weinig naar school gaan;
- Burgers mogen bij onderwijs-zorgarrangementen niet van het kastje naar de muur worden gestuurd. De overheid is een betrouwbare partner en vangnet. De gemeente zorgt vanwege de garantiefunctie van de overheid dat er altijd voldoende passend onderwijs in de openbare scholen beschikbaar is;
- De gemeente moet stageplaatsen beschikbaar stellen voor jongeren uit onze eigen gemeente, vooral voor (v)mbo-leerlingen.

Onderwijshuisvesting

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de bekostiging van (vervangende) nieuwbouw en uitbreiding van scholen. Zelfstandigheid van de schoolbesturen dient daarbij gewaarborgd te zijn, dit geldt zeker voor het onderhoud van schoolgebouwen.

Concreet:

- In het integraal huisvestingsplan (IHP) beschrijven schoolbesturen en gemeenten de huisvestingvoorzieningen die nodig zijn, nu vooral gericht op de vorming van IKC's. Daarin wordt ook gezocht naar afstemming op beleid voor leerlingenvervoer en passend onderwijs;
- Bij onderwijshuisvesting aandacht besteden aan duurzaamheid en een goed binnenklimaat (m.n. voldoende ventilatie);

- Scholen voor regulier onderwijs hebben vanwege passend onderwijs soms aanpassingen in huisvesting nodig. Daar moet ruimte voor zijn;
- De gemeente moet zorgen voor een efficiënte huisvesting, maar mag niet 'sturen' met onderwijsgebouwen. Scholen en besturen bepalen zelf of ze samenwerken of zelfs samengaan.

Leerlingenvervoer

Gemeenten betalen onder bepaalde voorwaarden (een deel van) het vervoer van leerlingen. Dit geldt voor leerlingen die door een beperking niet zelfstandig naar een passende school kunnen of voor leerlingen die verder moeten reizen omdat er geen school met een passende identiteit in de buurt is.

Concreet:

De huidige vergoeding voor het leerlingenvervoer van kinderen naar scholen van speciaal (basis) onderwijs wordt gehandhaafd.

5. Verkeer en vervoer

Het verkeer blijft om aandacht vragen. Na de corona-crisis zal de verkeersdrukte weer sterk toenemen, mede door de bouw van nieuwbouwwijken zoals Ackerswoude, Tuindershof, de Scheg, Hart van Nootdorp, etc.

Belangrijke doorgaande verkeersstromen moeten zoveel mogelijk buiten de woonkernen moeten worden geleid. Op dit punt is veel winst behaald door de opening van de Zijdeweg en de Komkommerweg.

Het openbaar vervoer (ov) moet op peil blijven of verbeteren.

Het huidige fietspaden-net is van goede kwaliteit, en bij de bouw van nieuwe woonwijken (Tuindershof, etc.) is het belangrijk dat ook daar veel ruimte wordt gegeven aan het fietsverkeer. Knelpunten moeten worden opgelost (zie het fietsplan "Gelukkig op de fiets").

Wij zetten sterk in op de verduurzaming van het vervoer, d.w.z. beperking van onnodig autoverkeer en stimulering van andere vervoersmogelijkheden.

Verkeersveiligheid

De gemeente is verantwoordelijk voor veilige wegen en paden, vooral de veiligheid van fietsers en voetgangers verdient meer aandacht. Ook moet meer rekening gehouden worden met het toenemend gebruik van rollators en scootmobielen.

Daarnaast is het belangrijk dat verkeersdeelnemers zich beter aan de regels houden en meer ruimte geven aan mede-weggebruikers. De gemeente zou op dit punt meer voorlichting moeten geven.

Concreet:

- Binnen woonwijken meer 30 km-zones instellen; wegobstakels en drempels zoveel mogelijk beperken.
- De gemeente zorgt voor veilige loop- en fietsroutes naar de scholen.
- De gemeente werkt actief mee aan het realiseren van verkeerslessen, bijvoorbeeld op de scholen en bij instellingen.
- De verkeersveiligheid bij rotondes moet worden verbeterd, zodat fietsers en wandelaars veilig kunnen oversteken.
- Om te voorkomen dat fietspaden teveel gebruikt worden door wandelaars, zouden er meer voetpaden naast fietspaden moeten worden aangelegd;
- Verhoogd liggende trottoirs moeten op elke hoek voorzien zijn van op- en afritbanden voor rolstoelen, rollators, scootmobielen en kinderwagens;
- Wandelpaden van en naar openbare voorzieningen voorzien van voldoende bankjes, zodat ook mensen die minder goed ter been zijn, geregeld kunnen rusten of elkaar ontmoeten;
- Goed onderhoud van bestaande fietspaden;
- Tijdelijke afsluiting van wegen, fiets- en wandelpaden dient zo kort mogelijk te zijn (negatief voorbeeld: de langdurige afsluiting van het fietspad Hazepad in Nootdorp).

Verduurzaming van het verkeer

Uit milieu-oogpunt is nog meer aandacht nodig voor beperking van het autoverkeer en bevordering van andere vormen van vervoer.

Concreet:

- Het gebruik van openbaar vervoer wordt gestimuleerd door duidelijke informatievoorziening. Voor ouderen geldt hierbij ook de buurtbus en de regiotaxi;
- Nieuwe bewoners krijgen informatie over het openbaar vervoer in onze gemeente;
- Groei van het autoverkeer dient niet te worden “aangemoedigd” door de aanleg van nieuwe doorgaande wegen.
- Actuele verkeersknelpunten moeten met spoed worden aangepakt om de bereikbaarheid en doorstroming te vergroten;
- Er moeten voldoende (snel)laadpalen in de openbare ruimte worden geplaatst voor het elektrisch vervoer (zie de laadvisie “Opgeladen naar 2030”);
- Gebruik van de fiets wordt verder gestimuleerd door goed onderhoud van fietspaden, oplaadpunten voor elektrische fietsen en voldoende fietsenstallingen
- De gemeente gaat bedrijven stimuleren om te kiezen voor deelauto’s, fietsen en openbaar vervoer als alternatief voor de leaseauto of privéauto.

6. Economie

Economie is een belangrijk thema. Een goede markt komt tot haar recht als arbeid en kapitaal geen tegengestelde krachten zijn en als ondernemers, werkgevers en werknemers van elkaars talenten profiteren. Voor ons is de economie geen doel maar een middel om in ons levensonderhoud te voorzien.

Vanuit het Bijbels perspectief van rentmeesterschap is het onze verantwoordelijkheid om de schepping niet te laten lijden onder onze drang naar welvaart.

Een sterke lokale economie met voldoende bedrijvigheid vinden we belangrijk.

Daardoor zorgen we immers voor werkgelegenheid voor onze inwoners. En werk is een van de dingen die zorgen voor structuur en een sociaal netwerk. Daar heeft iedereen behoefte aan.

De economie van de toekomst

De economie ontwikkelt zich razendsnel. Het is daarom belangrijk om niet vast te blijven houden aan de structuren van het heden en het verleden. We moeten op tijd de bakens verzetten en nieuwe ontwikkelingen volgen. Voorbeelden daarvan zijn nieuwe vormen van energie, online winkelen en vraaggericht 3Dprinten. Het is belangrijk dat de lokale economie zich vroegtijdig bezint op deze 'derde industriële revolutie'. Tegelijkertijd wordt de economie niet alleen globaler, maar ook regionaal. Daarom is belangrijk om regionaal afgestemd beleid te hebben, waarmee op deze ontwikkelingen kan worden ingespeeld.

Concreet:

- Een constante dialoog met de lokale bedrijven om in te kunnen spelen op de nieuwe economie;
- Toekomstgerichte innovatieve bedrijven aantrekken door een regionaal samenhangend beleid;
- Gebruik van zonne-energie en aardwarmte wordt gestimuleerd;
- Startende ZZP-ers worden begeleid en praktisch ondersteund;
- Techniek-onderwijs stimuleren, in samenwerking met het lokale bedrijfsleven.

Zorg voor ondernemers

Zelfstandige ondernemers in het midden- en klein bedrijf zijn de ruggengraat van onze economie. Zij verdienen de steun van de gemeentelijke overheid. Dat kan door hen te faciliteren en goed met hen te communiceren. Ook moeten ze voorzien worden van goede locaties om stabiele groei mogelijk te maken.

Boeren en tuinders verdienen gemeentelijke steun. Zij zijn belangrijk voor onze voedselvoorziening en spelen een goede rol in natuurbeheer en het behoud van onze landschappen. Er moet ruimte zijn om hun bedrijf economisch gezond te houden.

Regelgeving moet een steun in de rug zijn in plaats van stok tussen de spaken.

De detailhandel verandert van aard en structuur. Hierop moet worden ingespeeld, waarbij aandacht geldt voor de sociale veiligheid van de winkelcentra (wonen boven winkels).

Winkelgebieden moeten meer geconcentreerd worden. Leegstand van winkelpanden moet zoveel mogelijk worden voorkomen; indien winkelpanden langdurig leeg staan, moeten deze omgebouwd worden tot woningen.

Concreet:

- Voor ondernemers moet er één (digitaal) loket zijn waar men met alle (aan)vragen terecht kan;
- Bedrijventerreinen moeten goede faciliteiten hebben (breedbandinternet, parkmanagement, gezamenlijke parkeeroplossingen, goede bereikbaarheid met OV en fiets, etc.);
- De inkoop van de gemeente dient zoveel mogelijk lokaal en/of regionaal te gebeuren;
- Regels moeten eenduidig, beschermend en terughoudend zijn;
- Lokale lasten moeten worden beperkt;
- Er komen geen winkelcentra in het buitengebied (grootschalige winkels/outletcentra), om een levensvatbare middenstand overeind te houden; winkelgebieden moeten juist meer geconcentreerd worden;
- In winkelgebieden zouden openbare toiletten aanwezig moeten zijn.

Glastuinbouw

De glastuinbouw is een belangrijke bedrijfstak in onze gemeente. Dit zowel op het gebied van groenten als van bloemen en planten. Daarbij functioneert de tuinbouwsector vrijwel zonder Europese subsidies. De innovatiekracht in deze sector ligt op een zeer hoog niveau en dit moet zo blijven.

Concreet:

- De glastuinbouw moet geconcentreerd blijven in samenhangende clusters zoals Noordpolder Delfgauw, Overgauwseweg/S.vd.Oyeweg en Nieuwkoopseweg/Langelandseweg;
- Binnen clusters glastuinbouw wordt ruimte geboden voor innovatie, zoals opslag van koude en warmte, recyclen van gietwater, nieuwe verlichtingsconcepten, gebruik van zonne-energie en aardwarmte, etc.
- Goede samenwerking met andere gemeenten binnen de Greenport Westland-Oostland.
- Illegaliteit op de arbeidsmarkt zoveel mogelijk bestrijden.

Koopzondagen

Elke gemeente mag volgens de wet zelf bepalen hoeveel koopzondagen er zijn. Wij zien dat als een ongewenste stap richting een 24-uurs economie. Zo'n economie heeft tot gevolg dat er te weinig sprake is van een gezamenlijk rustmoment. Een collectieve rustdag komt de samenleving ten goede. Vanuit onze christelijke levensovertuiging is de zondag de daarvoor aangewezen dag. God geeft ons niet voor niets zes dagen om te werken en een zevende dag om te rusten.

We zien daarnaast dat door de toename van koopzondagen veel kleine zelfstandigen het extra moeilijk hebben gekregen en soms zelfs door eigenaren van winkelcentra worden gedwongen hun winkel op zondag open te stellen. Ook is er vaak sprake van dwang om op zondag te werken via de macht van grote winkelketens.

Wij blijven ons verzetten tegen uitbreiding van het aantal koopzondagen.

Concreet:

- De verruiming van zondagsopenstelling van winkels wordt zoveel mogelijk beperkt.
- Geen verplichte zondagsopenstelling: ondernemers mogen niet contractueel gedwongen worden om op zondag hun winkel te openen.
- Bij publieke activiteiten op zondag rekening houden met kerkdiensten om geluidsoverlast en onbereikbaarheid van kerken te voorkomen.

7. Werk en inkomen

Het hebben van werk is belangrijk. Ons werk is de plek waar talent en verantwoordelijkheid tot hun recht komen en we contacten aangaan met anderen. Veel mensen hebben de afgelopen periode een beroep moeten doen op de steunmaatregelen van het rijk. Mensen met een eigen zaak of ZZP-ers. Het is belangrijk dat zij hun beroep weer op kunnen pakken en uit hun bedrijf weer een inkomen kunnen halen.

Het is goed dat we veel regelingen hebben om deel blijven nemen aan de samenleving, en om een fatsoenlijk inkomen te hebben. Er zijn daarnaast teveel mensen die ondanks een baan dicht bij of onder de armoedegrens leven. Ook het langdurig gebruik maken van regelingen maakt dat mensen steeds verder wegzakken in structurele armoede. Dit willen we niet laten gebeuren.

We leven in één van de rijkste landen ter wereld maar ook in Nederland is armoede en lukt het niet iedereen het hoofd boven water te houden. Wij vinden dat niemand in onze gemeente aan zijn of haar lot mag worden overgelaten.

Dit vraagt niet alleen om een goede manier van omgaan met de sociale zekerheid maar vooral om het scheppen van randvoorwaarden waarbinnen mensen zelf aan perspectief kunnen werken.

Niet alleen betaald werk is waardevol. Wij vinden zorg, ondersteuning en vrijwilligerswerk even nuttige maatschappelijke bijdragen. Deze moeten daarom gestimuleerd en gewaardeerd worden.

Concreet:

- Een grotere waardering voor onbetaald werk zoals vrijwilligerswerk en mantelzorg;
- Een goed lokaal of regionaal onderwijsaanbod dat aansluit op de arbeidsmarkt;
- Vrijstelling van sollicitatieplicht voor alleengaanden met jonge kinderen of mensen met een zieke partner.
- Samen met bedrijven leerwerkplekken en participatiebanen organiseren, waar burgers werkervaring kunnen opdoen;
- Van burgers die een uitkering ontvangen, mag een 'tegenprestatie' verwacht. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van vrijwilligerswerk op een werkervaringsplek;
- Burgers met een arbeidsbeperking moeten in samenwerking met (speciaal) onderwijs en met het bedrijfsleven actief naar leerwerkplekken of naar een dagbesteding worden begeleid;
- Er moet een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt zijn. Dit kan onder meer door ondernemers en onderwijsinstellingen te laten samenwerken en door leerlingen actief kennis te laten maken met het regionale bedrijvenleven;
- Actieve inzet op schuldhulpverlening, o.a. via stichting Schuldhulpmaatje;
- Een ruimhartig minimabeleid: actieve armoedebestrijding, kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, ruimhartige verlening van bijzondere bijstand en collectieve ziektekostenverzekering voor minima;
- Fraudebestrijding in geval van misbruik van sociale voorzieningen, maar mensen niet zomaar als fraudeur bestempelen, een onbedoelde fout moet hersteld kunnen worden;
- Maatschappelijke organisaties die actief zijn op het gebied van armoedebestrijding en eenzaamheid verdienen ondersteuning. Voorbeelden daarvan zijn de Voedselbank, sociale fondsen, stichting Present, Leger des Heils en Vluchtelingenwerk.

8. Sport, cultuur en recreatie

Wij willen een samen-leving, niet een naast-elkaar-leving. Cultuur en cultuurgeschiedenis kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Dat geldt ook voor verantwoord samen recreëren en sporten.

Sport

Wij zien de positieve kanten van sport. We willen deze ondersteunen door als gemeente goede faciliteiten en accommodaties te bieden. Recreatieve sport kan een positieve bijdrage leveren aan de vorming en gezondheid van de jeugd. Ook heeft sport voordelen voor de volksgezondheid en voor sociale verbanden. Ouderen en gehandicapten verdienen extra aandacht. Daarom zien wij een rol voor de overheid in het bevorderen van breedtesport.

Concreet:

- Stimuleren van sport, spel en gezondheid via scholen;
- Faciliteren van breedtesport;
- Ondersteunen van maatschappelijke initiatieven en sportverenigingen door voldoende, goede en duurzame sportvoorzieningen.

Cultuur

Wij vinden cultuurbeleving heel belangrijk. Het stimuleren van sociaal-culturele activiteiten kan daaraan bijdragen. Culturele activiteiten ontstaan uit particulier initiatief. De gemeente vervult daarbij wel een stimulerende en ondersteunende rol. Evenementen en cultuuruitingen mogen niet aanstootgevend zijn.

Concreet:

- Zorgen voor een moderne, toegankelijke bibliotheek; net als in Nootdorp (Cultura&Zo) wordt ook in Pijnacker de bibliotheek ondergebracht bij het sociaal-cultureel centrum;
- Scholen moeten worden ondersteund bij natuur- en cultuureducatie. Scholen moeten daarbij ruimte krijgen voor een eigen invulling die bij de identiteit van de school past;
- Lokale media moeten worden ondersteund, zodat zij inwoners onafhankelijk informatie kunnen geven. Ook moeten ze de maatschappelijke dialoog kunnen ondersteunen.
- Een actueel beleid voor archeologie en cultuurhistorie, zodat waardevolle historische elementen en plaatsen behouden worden en zichtbaar zijn;
- Cultuurhistorische verenigingen worden ondersteund door de gemeente.
- De gemeente stimuleert evenementen, maar niet met geld.

Recreatie

De Balij en het Bieslandse Bos behoren tot één van de grootste groene gebieden binnen Zuid-Holland die veel recreatiemogelijkheden bieden. Met de opening van het Wandelbos heeft Pijnacker-Nootdorp er nog extra natuur- en recreatiegebied bijgekregen. Andere belangrijke gebieden zijn de Dobbeplass, de Groenzoom, de Ackerdijkse Plassen en het weidevogelgebied Zuidpolder van Delfgauw.

Concreet:

- Goed onderhoud van alle recreatiegebieden;
- Goede toegankelijkheid, passend bij de schaal en de kwaliteit van het gebied.

9. Volksgezondheid en milieu

Rentmeesterschap is een van onze centrale gedachten. We moeten goed omgaan met de schepping en de volksgezondheid. Een duurzame samenleving, waarbij kinderen en kleinkinderen niet worden belast met de negatieve effecten van onze generatie, is erg belangrijk. Milieuregels worden bij voorkeur (inter)nationaal gemaakt.

Volksgezondheid

De volksgezondheid moet een punt van aanhoudende zorg van de overheid zijn. Het is voor ons bruto nationaal geluk belangrijk dat welvaart en welzijn met elkaar in balans zijn. De gemeentelijke overheid kan veel voor zijn burgers betekenen door in volksgezondheid en welzijn te investeren.

Mede door de corona-crisis is het belang van gezond leefgedrag steeds duidelijker geworden. Goede voorlichting is hierbij gewenst.

Concreet:

- Meer voorlichting, met name richting ouderen, over de risico's van ongezonde voeding, overgewicht en te weinig beweging.
- Voorlichting op scholen over bewegen, gezonde voeding en gevaren van verslaving.

Energie en leefomgeving

Wij hebben de taak om zorgvuldig om te gaan met de schepping. Vervuiling van de lucht, verspilling van materialen en uitputting van hulpbronnen vormen een grote bedreiging voor de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid. We ondersteunen daarom de gemeentelijke doelstelling om te komen tot een energie-neutrale gemeente rond 2050. Er is geen tijd te verliezen. Een schone en circulaire economie levert veel op voor ons en voor volgende generaties: een gezondere lucht, een beter klimaat en een sterkere economie. De gemeente heeft hierin een belangrijke rol.

Inmiddels is de aansluitplicht voor aardgas op woningen verdwenen en worden nieuwe woonwijken aardgasvrij gebouwd. De doelstelling is dat Nederland in 2050 geen aardgas meer gebruikt. In de wijk Klapwijk zal worden begonnen met deze energietransitie. Dit betekent nogal wat voor een huiseigenaar. De gemeente kan hierop inspelen door te stimuleren dat er arrangementen gemaakt worden hiervoor. Een inwoner moet op 1 plek terecht kunnen voor informatie.

Concreet:

- Gemeente introduceert (persoonlijke) energiecoaches, die particulieren en bedrijven op weg helpen in de wereld van technische mogelijkheden en subsidies;
- Het uitvoeringsplan om afscheid te nemen van aardgas wordt per wijk samen met de bewoners en gebouweigenaren uit de wijk bepaald (te beginnen met Klapwijk);
- Coöperaties rondom duurzaamheid/milieu van inwoners en/of bedrijven worden aangemoedigd;
- Agrarische bedrijven worden gestimuleerd om stallen en kassen te verduurzamen, met name door gebruik van zonnepanelen op daken;
- Meer wegen en fietspaden voorzien van duurzame solar wegdekverlichting;

- Nieuwbouwprojecten moeten aardgasvrij zijn; bij de inrichting ook rekening houden met duurzaamheid (gebruik van zonne-energie, aardwarmte, isolatie en beschutting);
- Gebruik van windenergie is gewenst, maar niet in de vorm van te hoge windturbines en ook niet op ongeschikte locaties.

Milieu en afval

Burgers en bedrijven produceren enorm veel afval. Daar moeten ze zich bewust van zijn. Ons uitgangspunt is dat de vervuiler betaalt. Natuurlijk is er goed toezicht op de naleving van wetten en regels.

In de afgelopen periode is het “omgekeerd inzamelen” van afval ingevoerd in de gehele gemeente, om de hoeveelheden restafval zoveel mogelijk te verminderen.

Daartoe zijn er veel ondergrondse afvalcontainers geplaatst. Verder zijn er bovengronds nog de containers voor papier/karton, PMD- en groen-afval.

Op de meeste punten verloopt de afvalverwerking door Avalex goed, wel moet de gemeente nog beter toezien op het dumpen/bijplaatsen van afval door bewoners en het tijdig legen van de ondergrondse containers door Avalex.

Concreet:

- Afvalscheiding en omgekeerd inzamelen moeten zo veel mogelijk worden gestimuleerd;
- Door voorlichting werken aan meer milieu-bewustzijn bij burgers;
- Beter handhaven op het dumpen van zwerfafval;
- Samen met andere gemeenten goed toezien op afval-inzameling en -verwerking door Avalex;
- In principe geldt: de vervuiler betaalt; dus geen afschaffing van de hondenbelasting;
- Vervuilende bedrijven zoveel mogelijk weren uit onze gemeente;
- Stimuleren van activiteiten zoals het repair-café en de kringloopwinkel.

10. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Binnen onze gemeente zijn en worden op grote schaal nieuwe huizen gebouwd, vooral in Pijnacker: Keizershof, Ackerswoude, Tuindershof en in de toekomst nog De Scheg en andere lokaties.

Een goed en betaalbaar huis in een prettige wijk, dat is voor ons allemaal belangrijk. Hiervoor is nodig dat er voldoende woningen gebouwd worden voor alle doelgroepen. Er is een grote behoefte aan kleinere, betaalbare woningen.

Verder moet er aandacht geschonken worden aan een goede infrastructuur.

Wonen

Er moet evenwicht te zijn om alle doelgroepen te kunnen laten wonen. In onze gemeente zijn er in het verleden veel te weinig betaalbare woningen gebouwd. De overspannen woningmarkt heeft ervoor gezorgd dat dit nu een groot probleem is, vooral voor starters op de woningmarkt. De behoefte aan kleinere wooneenheden zal in de toekomst waarschijnlijk nog veel verder toenemen, vooral ook door vergrijzing van de bevolking.

De beschikbaarheid van de juiste woningen is helaas niet vanzelfsprekend. Er zijn lange wachtlijsten voor sociale huurwoningen, ook in de vrije sector is er een grote behoefte aan betaalbare huurwoningen. Wij willen dat de lokale overheid met toekomstgericht woningbeleid de woningmarkt stimuleert, zodat starters een steuntje in de rug krijgen, ouderen kunnen doorstromen van grote naar kleinere woningen, en er voldoende passende huurwoningen zijn.

Nieuwe woningen moeten zoveel mogelijk energieneutraal en aardgasvrij worden gebouwd. Maar ook bestaande woningen zullen op termijn omgebouwd moeten worden tot duurzame en aardgasvrije woningen, hiermee zal een begin worden gemaakt in Klapwijk in Pijnacker.

Concreet:

- Bij de inrichting van nieuwe wijken goed inspelen op de woningbehoefte; minimaal 30% sociale nieuwbouw en woningen voor kwetsbare doelgroepen en ouderen;
- Blijvende aandacht voor het duurzamer en aardgasvrij maken van bestaande koop- en huurwoningen;
- Starters op de woningmarkt wijzen op de mogelijkheid om gebruik te maken van een starterslening;
- De gemeente werkt samen met woningcorporaties om voldoende woningen geschikt te maken voor het zo lang mogelijk thuis wonen van ouderen en gehandicapten;
- Meer gemeenschappelijke woonvormen en combinaties van wonen en zorg;
- Leegstand zoveel mogelijk voorkomen; indien mogelijk leegstaande winkels en kantoorgebouwen ombouwen tot woningen;
- Ontwikkel nieuwe woonlokaties voor ouderen in de nabijheid van winkelcentra en openbaar vervoer;
- Onderzoek de mogelijkheden voor “duo-wonen”: Jongeren en ouderen delen een te grote (senioren)woning, zodat jongeren een woonstart kunnen maken en er tegelijk sprake is van een bepaalde mate van ondersteuning voor de oudere(n);
- Er moet worden gestreefd naar het inrichten van een ontmoetingsruimte in elke woonwijk;

- Bij nieuwbouw geldt een woonverplichting (zodat huizen niet opgekocht worden door huisjesmelkers).

Ruimtelijke ordening

Bij grootschalige ontwikkelingen, zoals bedrijventerreinen, vinden wij regionale samenwerking een voorwaarde. Wij willen als rentmeesters altijd zuinig omgaan met de open ruimte.

Concreet:

- Welstandseisen kunnen worden versoepeld of gedeeltelijk worden afgeschaft, zonder dat het belang van cultuurhistorische aspecten wordt aangetast;
- Nieuwere bedrijventerreinen (Heron, Boezem-Oost) zo goed mogelijk inrichten, rekening houdend met de omgeving en met duurzaamheid.

Beheer van openbare ruimte

Het is belangrijk om de leefomgeving op een goed kwaliteitsniveau te houden. Onder het beheer van openbare ruimte vallen water, verhardingen, openbare verlichting, groen en speelvoorzieningen. Het beheer moet, waar mogelijk, integraal gebeuren. Bij werkzaamheden en groot onderhoud aan (water)wegen en riolering moet de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls krijgen. Bomen, struiken en plantsoenen bevorderen de leefbaarheid in de gemeente. Daarom verdient groen vanuit verschillende oogpunten aandacht.

Concreet:

- Geef burgers zoveel mogelijk inspraak bij voorgenomen wijzigingen in de openbare ruimte;
- Openbare verlichting moet duurzamer worden;
- Waardevolle natuur, zoals bos en houtwallen, moet behouden blijven;
- Er moet specifiek bomenbeleid komen met aandacht wordt voor bestaande bomen, kapbeleid, onderhoud en soort- en locatie-keuze;
- Verstandig en duurzaam omgaan met het snoeien en maaien van bermen en plantsoenen: op veel plaatsen minder intensief maaien ter wille van meer bio-diversiteit (wilde bloemen); op andere plaatsen juist meer snoeien en maaien t.b.v. afwatering en verkeersveiligheid;
- Inwoners hebben een belangrijke rol als het gaat om waterberging. De gemeente werkt aan bewustwording op dit punt, bijvoorbeeld door een publiekscampagne in samenwerking met tuincentra;
- De bestrijding van de hondenoverlast heeft prioriteit;
- Speelterreinen en speeltoestellen moeten op een goede manier over de gemeente worden verdeeld: kinderen moeten op loopafstand kunnen spelen en bewegen;
- Met name in de omgeving van senioren-woningen moeten er veilige wandelroutes zijn zonder obstakels, en voldoende zit- en ontmoetingsplekken.